

‘Ik wilde mijn leerlingen volgen naar de bovenbouw’

Simone van Leeuwen volgde in korte tijd twee studies

Joke Klaassen interviewt Simone van Leeuwen, geschiedenisdocent op het Fioretti College in Lisse, die vorig jaar haar eerstegraadsopleiding afrondde aan de Hogeschool van Amsterdam. Leerlingen coachen past haar van nature, en ze maakt graag een les waar wat extra moeite in zit.

Uit de startblokken

Jaarlijks beginnen veel net afgestudeerde eerste- en tweedegraads studenten aan een carrière als geschiedenisleraar. Hoe bevalt het lesgeven hun in die eerste jaren? Wat zijn hun ambities? Heeft de opleiding hen goed voorbereid op de lespraktijk? Hoe geven zij modern geschiedenisonderwijs vorm? In deze artikelenreeks gaan verschillende lerarenop-leiders in gesprek met hun voormalige studenten.

Joke Klaassen is leraren-opleider aan de Hogeschool van Amsterdam.

Je bent eigenlijk twee keer afgestudeerd.

Ja, dat klopt. De eerstegraadsopleiding heb ik net afgerond, in oktober 2021 kreeg ik mijn diploma. Bij de tweedegraadsopleiding studeerde ik af in september 2017.

Als je aan de twee opleidingen terugdenkt, wat beviel jou eraan en wat minder?

Ik heb het als twee heel verschillende opleidingen ervaren. Toen ik begon aan de bachelor deed ik mijn eerste ervaringen op voor de klas, ik was toen 17. Ik kwam net van de middelbare school af en vroeg me af ‘wat is mijn plek’. Ik vond het fijn aan de opleiding dat we echt een klas waren. Als ik vrienden sprak op andere hbo-opleidingen dan leek dat ook een verschil, zij hadden minder een klasgevoel. Het was een studieprogramma dat me naar de basis van het lesgeven bracht. Er was, zeker in de eerste jaren, niet veel keuzevrijheid, maar die

zocht ik op dat moment ook niet. Een typisch vak van de tweedegraadsopleiding is de module wereldgeschiedenis. Dat belichtte heel andere stukken van de geschiedenis dan ik van de middelbare school kende. Ik vond het ook belangrijk dat we wereldgeschiedenis kregen, ik was daar best idealistisch in. Bij de master was er meer vrijheid. Dat paste me toen goed, dat je vanuit een gezamenlijk thema je eigen onderzoek op kon zetten en je zo kon verdiepen in dingen die bij mij of mijn school pasten.

Ik werk op een onwijs leuke school! Ik ben hier begonnen als stagiair en na mij afstuderen bleef ik. Toch moest ik wennen. Het is een organisatie met een hiërarchie en tradities, sectievergaderingen. Ik ben opgeleid met ‘je moet je werk goed doen’, maar op een school spelen soms ook heel andere processen. Je moet je plek in leren nemen als collega, ideeën durven delen en initiatief nemen. Voor mij was dat echt een stap die ik me in de opleiding nog niet eigen had gemaakt.

Heb je nog bijzondere herinneringen aan bijvoorbeeld studieonderdelen of je minor?

Ik heb destijds de minor ‘Docent als coach’ gekozen. Ik had een stagebegeleider en zoals zij coachte, dat wilde ik ook leren. De ‘transactionele analyse’ die we in de minor

bespraken en oefenden, vond ik heel interessant. Als mentor werk ik nog steeds veel met deze vaardigheden.

Sinds dit jaar ben ik (eindelijk!) begeleider van studenten en nieuwe docenten. Toen ik net les gaf dacht ik weleens als ik naar een klas keek: Ik vind dit leuk en interessant, maar moet ik jullie daar lastig mee vallen? Het coachen past van nature bij me. Trouwens, voor de klas heb ik hier ook mijn weg wel in gevonden!

Kun je wat vertellen over je keuze om zo snel door te studeren?

Op het podium bij de uitreiking zei ik tegen een medeafgestudeerde: ‘Nou, we kunnen over een jaartje wel verder.’ Ik wist dat ik met doorstuderen nog een paar jaar mijn privéleven opzij zou moeten schuiven en daar wilde ik niet te lang mee wachten. Dat klopt trouwens ook wel echt! Je privéleven gaat in de wacht.

Het idee kwam bij me op omdat ik leerlingen had in 3-vwo die ik echt heel leuk vond. Ik zag ze naar de bovenbouw verdwijnen en wist al snel: eigenlijk wil ik mee. Het leek me ook leuk om geschiedenis te geven op het moment dat ze bezig zijn met vragen als ‘wie ben ik en wat vind ik hiervan’. Ik had de verwachting dat je in de bovenbouw meer aansluit bij waar ze mee bezig zijn, al probeer ik het in de onderbouw ook.

Simone van Leeuwen.

Hoe kijk jij aan tegen nieuwe ontwikkelingen in het onderwijs?

Corona heeft veel ontwikkelingen tot stilstand gebracht, maar ook iets duidelijk gemaakt. De positie van docenten is heel belangrijk gebleken. Onze rol van mentor en als mens in het leven van jongeren is zichtbaar geworden. We hebben geleerd dat docenten niet door filmpjes en zelfwerkzaamheid met coaching te vervangen zijn. Per ongeluk hebben we dat met z'n allen getest. En de band met leerlingen blijkt heel belangrijk, ook om tot leren te komen.

Wat vind jij de grootste uitdaging voor het onderwijs?

Ik denk niet dat we revolutie nodig hebben; bij ons op school is geschiedenis een heel gewaardeerd vak en over lesgeven in domeinen ben ik niet heel enthousiast. Ik denk wel dat we verantwoordelijkheid hebben om leerlingen te laten zien dat we een betekenisvol vak hebben met aandacht voor de beleveniswereld van de leerling en het heden. Vakoverstijgend werken aan een project kan heel waardevol zijn, wij zijn met collega's bezig aan een project vanuit Big History en dat kan goed naast het schoolvak bestaan. Geschiedenis is belangrijk voor identiteitsvorming, je leert ontdekken wat je zelf vindt. Het vanzelfsprekende van het heden is weg en dat is leerzaam in die levensfase. Het is wel belangrijk om het vak relevant te houden en dat kan best spannend zijn. Het is best veilig als geschiedenis alleen over het verleden en niet over het heden gaat, maar geschiedenis zegt heel veel over onze tijd. Geschiedenis kan misbruikt worden. Daar ligt een uitdaging. ■

Het was wel spannend om zo snel verder te studeren. Mijn klasgenoten waren soms al tien jaar docent en zowel in kennis en ervaring zoveel verder. De eerste drie maanden was het zoeken, daarna durfde ik het te relativeren. Voordelen begon ik ook te zien: ik had veel recenter vakdidactiek gehad en waar het studeren betrof zat ik nog in de flow.

Hoe ervaar jij het verschil tussen je eerste- en tweede-graadslessen?

Pas nu merk ik hoeveel vrijheid je hebt als onderbouwdocent. Examens, lesweken, het ligt allemaal zoveel meer vast als het eindexamen in zicht komt. Bovenbouwleerlingen staan in mijn ervaring meer open voor nuances als ze kijken naar het verleden. Tegelijkertijd zijn de verschillen binnen de groep ook groot, een deel van de bovenbouwleerlingen vindt het ook heerlijk als ik het gewoon uitleg en niet iedereen zit op discussie- en toepassingsopdrachten te wachten.

Waar loop jij als beginnend docent tegenaan?

De grootste les voor mij is hoeveel energie er in de voorbereiding van een les mag zitten. Daar heb ik balans in nodig. Ik wil mijn hele carrière de energie voelen om een fantastische les te maken, daarom moet ik nu voorzichtig met die creativiteit zijn.

Een voorbeeld van zo'n les is het lesuur waarin ik de hele Koude Oorlog moest behandelen. Ik kwam toen de videotijdlijn van de Koude Oorlog tegen die Schooltv gemaakt heeft. In Excel heb ik een thermometer gemaakt waarin de lage graden tinten blauw waren en hoe hoger de temperatuur opliep, hoe roder de vakjes. Leerlingen moesten de temperatuur van de oorlog opnemen en dat toelichten. Er ontstonden gesprekken tussen leerlingen: welke gebeurtenis heeft veel effect gehad, wat is belangrijk om de temperatuur te bepalen? Dat soort lessen, waar net wat extra's inzit en die ook soms wat gedoe zijn om te maken, die hoop ik mijn hele loopbaan te blijven maken.

De gouden tip van Simone

Maak een goed archief per tijdvak voor jezelf en verzamel alles wat je maakt en tegenkomt aan bronnen en lesmateriaal. Het is een life saver!